

Op maandag 1 juli stelde het Egyptische leger een ultimatum. Politieke krachten hebben 48 uur om tot een oplossing te komen, anders grijpt het leger in. Enerzijds is het momentum op straat groter dan ooit. Afgelopen zondag demonstreerden miljoenen Egyptenaren tegen het bewind van president Mohamed Morsi en de Moslimbroederschap (MB). Het afgelopen jaar is Morsi er niet in geslaagd aan de verwachtingen van het volk te voldoen. Politiegeweld is nog altijd aan de orde van de dag, neoliberale hervormingen gaan door waardoor een meerderheid van de bevolking economisch aan het kortste eind trekt, prijzen stijgen en een gebrek aan brandstof zorgt al maanden voor herhaalde uitval van elektriciteit. Velen die hem aanvankelijk een kans gaven, hebben zich nu tegen hem gekeerd.

Anderzijds is er sprake van een zorgelijke opleving in de populariteit van het leger. Dat sentiment was voelbaar tijdens de massale protestmarsen van afgelopen zondag. De Tamarod (Rebellie) campagne, de aanjager van het protest, had aanhangers opgeroepen om niet te scanderen tegen de politie en het leger. Het was, volgens de campagne, niet het juiste moment.

Gevolg was dat de pro-leger-en-politie-stem op sommige momenten luider was dan het revolutionaire geluid. Meer dan eens werden politie agenten door betogers op de schouders genomen terwijl omstanders in een schijnbare vlaag van verstandsbijstering, riepen dat het volk en de politie twee handen op een buik zijn – dezelfde politie die al jaren dienst doet als repressieve arm van het regime en (politieke) gevangenen onderwerpt aan marteling, ook seksueel.

In de aanloop naar het protest van afgelopen zondag, slaagde de liberale media erin om het debat volledig te kapen, waarmee ze bijdroegen aan een kortzichtig anti-MB sentiment. Er werd met geen woord gerept over de misdaden van de politie, het rampzalige bewind van de militaire junta en het feit dat de strijdkrachten de kern vormen van de staat van Mubarak.

Het is de crux van het moment. Door het desastreuze beleid van Morsi is de revolutie nu beland in een ongemakkelijke alliantie met wat voorheen de contrarevolutie werd genoemd; aanhangers van het leger en het voormalig regime van Mubarak. Revolutionaire activisten proberen zich ondertussen uit te spreken tegen beide partijen: tegen het neoliberale despotisme van Morsi en tegen een militaire staat.

Een gelegenheidshuwelijk

Na de val van Mubarak gokte het leger erop dat de Moslimbroeders de revolutie konden pacificeren. De strijdkrachten zouden zich op de achtergrond houden en de broederschap zou regeren. In ruil voor de macht kon het leger zijn (economische) privileges behouden – voor de legerleiding wellicht niet de meest wenselijke, maar toch een werkbare oplossing.

Maar het gelegenheidshuwelijk betekende verraad van de broederschap aan de eisen van de revolutie. Sociale rechtvaardigheid verdween van agenda. In plaats daarvan reppen Morsi en zijn aanhangers over oppervlakkigheden zoals religie en moraal. Nu deze strategie van de strijdkrachten onwerkbaar is gebleken, moeten zij hun plannen aanpassen. Alle opties liggen op tafel. Maar het is duidelijk dat we geen illusies kunnen hebben over een militair bewind.

Morsi zal nu met grote concessies moeten komen als hij deze golf van protest wil overleven. Dat betekent op zijn minst vervroegde verkiezingen uitschrijven. Maar de vraag is of hij daartoe bereid zal zijn. Aanhangers van de president hebben herhaaldelijk gezegd het regime van Morsi met hun leven te zullen verdedigen, en de nasleep van afgelopen zondag maakte dat op een bloedige manier duidelijk. Bij gewelddadigheden tussen beide kampen vielen tenminste zestien doden, allemaal aan

de kant van de tegenstanders van het regime.

Vlak na de bekendmaking van het militaire ultimatum op maandag vlogen helikopters van het leger behangen met de Egyptische vlag over de menigte op het Tahrirplein, die extatisch reageerde.

Alles wijst erop dat het leger een herintrede zal maken in de schijnwerpers van de macht. Het leger krijgt in dat geval echter te maken met een ontketende bevolking met tweeënhalf jaar revolutionaire ervaring. En dat is een heet hangijzer waar het leger zich niet graag nog een keer aan brandt. Hoe de interventie van het leger er ook gaat uitzien, het is voor de revolutie reden om waakzaam te zijn.

Dit artikel verscheen oorspronkelijk op socialisme.nu